

Bruxelles, 13.11.2017.
COM(2017) 667 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Postizanje prosperiteta trgovinom i ulaganjima
Ažuriranje zajedničke strategije EU-a o pomoći za trgovinu iz 2007.**

POSTIZANJE PROSPERITETA TRGOVINOM I ULAGANJIMA
AŽURIRANJE ZAJEDNIČKE STRATEGIJE EU-A O POMOĆI ZA TRGOVINU IZ 2007.

1 Uvod

Pomoć za trgovinu odnosi se na pružanje pomoći kako bi se poduprli naponi koje partnerske zemlje ulažu u razvoj gospodarskih kapaciteta i širenje svoje trgovine radi povećanja rasta i smanjenja siromaštva. Otkad ga je 2005. uvela Svjetska trgovinska organizacija (WTO), taj je koncept postao dobro uhodani instrument razvojne suradnje kojim se zemlje u razvoju podupiru u ostvarivanju koristi od trgovine. Obuhvaća veliki broj područja, uključujući donošenje trgovinskih politika, propise i norme povezane s trgovinom, gospodarsku infrastrukturu (npr. energetika, promet, telekomunikacije) i izgradnju proizvodnih kapaciteta u izvoznim sektorima kao što su poljoprivreda, ribarstvo i proizvodnja¹.

Kao odgovor WTO-u, EU je 2007. oblikovao svoju strategiju o pomoći za trgovinu² „Poboljšanje potpore EU-a za potrebe povezane s trgovinom u zemljama u razvoju” kao zajednički odgovor EU-a i njegovih država članica kojim se zemljama u razvoju, a posebno najmanje razvijenim zemljama, pomaže u integraciji u sustav globalne trgovine koji se zasniva na pravilima te učinkovitijoj upotrebi trgovine za poticanje rasta i smanjenje siromaštva.

Deset godina kasnije gospodarske su se okolnosti znatno promijenile pojavom sve složenijih globalnih lanaca vrijednosti. Jednako se tako temeljito izmijenio i politički kontekst, kako na globalnoj razini – posebno s Programom održivog razvoja do 2030.³ – tako i na razini EU-a s Globalnom strategijom za vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a⁴, novim Europskim konsenzusom o razvoju⁵ te strategijom „Trgovina za sve”⁶.

Svrha je ove Komunikacije ažurirati postojeću strategiju o pomoći za trgovinu s obzirom na navedeni razvoj događaja. Njome se predlaže integrirani pristup pomoći i ulaganju za trgovinu usmjeren na rezultate, kojim će se široki spektar dostupnih instrumenata politike EU-a na najbolji mogući način iskoristiti za povećanje njihova ukupnog učinka na rast i smanjenje siromaštva. Težište je na stvaranju brojnijih i boljih radnih mjesta te na najpotrebitijim zemljama, posebno najmanje razvijenim zemljama.

---

¹ Područjem primjene pomoći za trgovinu obuhvaćeno je gotovo 100 oznaka namjene Odbora OECD-a za razvojnu pomoć (DAC). Oznaka namjene oznaka je od pet znamenaka koja služi za zapisivanje podatka o namjeni (određišni sektor) pojedinačnih aktivnosti pomoći. Oznakama namjene određuje se posebno područje gospodarske ili socijalne strukture korisnika pomoći čiji se razvoj namjerava potaknuti prijenosom sredstava. (<http://www.oecd.org/dac/aft/aid-for-trade/statisticalqueries.htm>).

² Zaključci Vijeća 14470/07 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/november/tradoc_141470.pdf); COM(2007) 163 final.

³ Rezolucija koju je Opća skupština donijela 25. rujna 2015. Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030. (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>).

⁴ http://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_review_web.pdf

⁵ COM(2016) 740 final.

⁶ COM(2015) 497 final „Trgovina za sve – prema odgovornijoj trgovinskoj i ulagačkoj politici”; vidjeti i izvješće o napretku u njezinoj provedbi – COM(2017) 491 final.

2 EU-OVA POMOĆ ZA TRGOVINU U POSLJEDNJIH DESET GODINA

EU i njegove države članice u posljednjih su deset godina postali najveći svjetski pružatelji pomoći za trgovinu, pridonoseći trećinu ukupnog svjetskog iznosa⁷. Od 2007. do 2015. ukupne EU-ove obveze iz pomoći za trgovinu povećale su se za više od 85 %, te su dosegle 96,79 milijardi EUR. Samo 2015. obveze su iznosile rekordnih 13,16 milijardi EUR. Važan element koncepta pomoći za trgovinu jest pomoć povezana s trgovinom⁸ (TRA) čiji je ciljani iznos od 2 milijarde EUR ostvaren 2008., dvije godine prije planiranog roka. Do 2015. godišnji je iznos dosegao znatnih 2,8 milijardi EUR, čime se ukupni iznos pomoći u razdoblju 2007.–2015. popeo na 21,5 milijardi EUR. Od tog ukupnog iznosa 37 % dodijeljeno je afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama (AKP). Potpora najmanje razvijenim zemljama ostala je stabilna u apsolutnom smislu te je dosegla gotovo 18 milijardi EUR u razdoblju 2007.–2015. (19 % ukupne pomoći za trgovinu EU-a), dok se u relativnom smislu smanjila jer se ukupna EU-ova pomoć za trgovinu proširila.

Kad je riječ o kvaliteti, u okviru pomoći EU-a povezane s trgovinom postignuti su znatni rezultati u većini prioritetnih područja. U kontekstu najmanje razvijenih zemalja i nestabilnih situacija, pružanjem pomoći često se uspjelo stabilizirati ili čak proširiti obujam trgovine⁹. Putem pomoći EU-a za trgovinu pozitivni rezultati ostvareni su i u okviru regionalnih ili tematskih višegodišnjih inicijativa, kao što je EU-ovo podupiranje kapaciteta zemalja AKP-a za integraciju u multilateralni sustav trgovine te pripreme za sklapanje sporazumâ o gospodarskom partnerstvu¹⁰.

Istodobno je u okviru pomoći za trgovinu postignut tek ograničen uspjeh u promicanju i diversifikaciji trgovine u najsiriromašnijim zemljama te u nestabilnim situacijama. Unatoč znatnoj potpori i bescarinskom pristupu tržištu EU-a za gotovo sve njihove proizvode¹¹, najmanje razvijene zemlje i nestabilne zemlje ostale su na marginama svjetskog gospodarstva¹². Udio proizvodnje najmanje razvijenih zemalja od 12 % 2015. i dalje je bio

⁷ 253 milijarde EUR globalne pomoći za trgovinu u razdoblju 2007.–2014. (EU 33 %, Japan 19 %, SAD 10 %). Izvor: godišnja izvješća o praćenju EU-ove pomoći za trgovinu.

⁸ Pomoć povezana s trgovinom odnosi se na glavna trgovinska pitanja i uključuje sljedeće kategorije oznaka namjere Odbora OECD-a za razvojnu pomoć: Trgovinska politika i propisi (331xx, osim 33150) i Razvoj trgovine (240xx, 25010, 311xx, 312xx, 313xx, 321xx, 322xx, 323xx, 33210, svi s pokazateljem razvoja trgovine).

⁹ Strateška evaluacija pomoći EU-a povezane s trgovinom pružene trećim zemljama, na temelju uzorka od 23 zemlje i pet regionalnih organizacija. https://ec.europa.eu/europeaid/strategic-evaluation-eu-trade-related-assistance-third-countries-2004-2010_en.

¹⁰ Završna evaluacija ključnih programa trgovinske pomoći EU-a za zemlje AKP-a (2015.), uključujući: „Integracija u multilateralni sustav trgovine i potpora integriranom okviru”, „Instrument za izgradnju institucionalnih trgovinskih kapaciteta u svim zemljama AKP-a (Trade.Com)”, „Izgradnja kapaciteta kojom se podupire priprema sporazumâ o gospodarskom partnerstvu”. https://europa.eu/capacity4dev/public-priv_sector-trade-regio_int/document/trade-assistance-through-multiple-partnerships-findings-evaluation-three-eu-funded-trade-as

¹¹ EU je najvažnije izvozno tržište za robu iz najmanje razvijenih zemalja s udjelom od 25,1 % svjetskog izvoza najmanje razvijenih zemalja 2016., što je porast u odnosu na 21,4 % 2007. (Izvor: EUROSTAT – MMF (13.10.2017.)). Udio najmanje razvijenih zemalja u ukupnom uvozu u EU i dalje je nizak unatoč rastu: 2,16 % ukupnog uvoza u EU 2016. u usporedbi sa 1,44 % 2007. (Izvor: EUROSTAT – Comext (13.10.2017.))

¹² Izvješće o najmanje razvijenim zemljama za 2016., UNCTAD (http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ldc2016_en.pdf)

znatno ispod prosjeka zemalja u razvoju od 20 %. Deficit trgovinske razmjene robe i usluga najmanje razvijenih zemalja snažno se povećao između 2006. i 2015. sa 7,3 na 104,2 milijarde USD, dok je njihov udio u svjetskom izvozu 2015. i dalje iznosio manje od 1 %, pri čemu one čine 12,8 % svjetskog stanovništva.

3 PROMJENJIVO SVJETSKO GOSPODARSTVO I KONTEKST POLITIKE

Globalizacija gospodarskih aktivnosti nije nova pojava, ali se pokretači i trendovi globalizacije brzo mijenjaju¹³.

Jedan od ključnih aktualnih trendova pojava je globalnih i regionalnih lanaca vrijednosti, pri čemu se međunarodne mreže proizvodnje sve više temelje na trgovini među poduzećima i unutar poduzeća. Važnost usluga u međunarodnoj trgovini sve je veća, a digitalizacija oblikuje svjetsko gospodarstvo na nove načine, od kojih brojni tek trebaju biti otkriveni. Međutim, glavni je problem to što je sudjelovanje brojnih zemalja u razvoju u globalnim lancima vrijednosti i digitalizaciji i dalje zanemarivo. Industrijalizacija, produktivnost i diversifikacija gospodarstava brojnih zemalja u razvoju ostaju ograničene jer i dalje ovise o slabo plaćenju radnoj snazi, izvozu sirovina i jeftinoj primarnoj proizvodnji. Zbog toga su potrebne velike reforme i ulaganja što se neće moći pokriti samo službenim tokovima financiranja.

Promijenio se i kontekst politike. **Akcijski plan iz Adis Abebe**¹⁴, koji je donesen 2015., usmjeren je na sredstva potrebna za provedbu **Programa održivog razvoja do 2030.**, koji je dogovoren ubrzo nakon toga. U njima se naglašava važnost međunarodne trgovine i ulaganja privatnog sektora kao sredstva provedbe u kombinaciji sa službenom razvojnom pomoći (ODA). Programom do 2030. uspostavljena je nova i univerzalna razvojna paradigma za buduće godine koja se temelji na integraciji i međuovisnosti svih 17 ciljeva održivog razvoja te 169 podciljeva u pogledu tri dimenzije održivog razvoja: gospodarske, društvene i ekološke.

U okviru **Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama**¹⁵ zahtijevaju se strukturne promjene u sustavima proizvodnje i trgovine radi stvaranja gospodarstva s niskim emisijama ugljika otpornog na klimatske promjene koje se može prilagoditi klimatskim promjenama i ublažiti ih. Prelaskom na kružno gospodarstvo pružaju se nove inovacijske i gospodarske mogućnosti koje bi zemlje u razvoju trebale dodatno iskoristiti.

Taj se izmijenjeni kontekst odražava u dvije temeljne inicijative politike EU-a. U prvoj inicijativi, **Globalnoj strategiji za vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a**, zagovara se aktivna i povezana Unija koja na najbolji mogući način iskorištava široki spektar instrumenata politike koji su joj na raspolaganju, a među kojima se ističu razvojni i trgovinski alati.

---

¹³ Dokument za razmatranje o svladavanju globalizacije, Europska komisija, COM(2017) 240 od 10. svibnja 2017.

¹⁴ Zaključni dokument donesen na trećoj Međunarodnoj konferenciji o financiranju za razvoj (Adis Abeba, Etiopija, srpanj 2015.), koji je Opća skupština UN-a podržala u rezoluciji 69/313 od 27. srpnja 2015.

¹⁵ Ishod Konferencije o klimatskim promjenama u Parizu (COP21) koji je stupio na snagu 4. studenoga 2016.

Drugom inicijativom, **novim Europskim konsenzusom o razvoju**¹⁶, obuhvaćena je promjena paradigme iz Programa do 2030. u politiku razvojne suradnje EU-a. Konsenzus je usmjeren na smanjenje siromaštva u skladu s načelima učinkovite razvojne suradnje, a njime se poziva na postizanje sinergije među politikama, bolju koordinaciju i usklađenost među dionicima i instrumentima EU-a te promicanje trgovine i odgovornog ulaganja u zemlje u razvoju radi potpore održivom razvoju na temelju smjernica utvrđenih u Komunikaciji o trgovini, rastu i razvoju¹⁷ koje su ažurirane Komunikacijom „**Trgovina za sve**” iz 2015.

Iz tog obnovljenog konteksta politike proizlaze dva važna aspekta. Prvo, sredstva službene razvojne pomoći trebalo bi usmjeriti tamo gdje su potrebe najveće, posebno u najmanje razvijene zemlje i nestabilne zemlje. Drugo, težište se pomiče prema više strateškoj upotrebi službene razvojne pomoći kao katalizatora¹⁸ za mobilizaciju javnih i privatnih financijskih tokova, kao što su oni u okviru novog EU-ovog **Plana za vanjska ulaganja** (EIP). U budućnosti će više javnog i privatnog ulaganja postati sastavni dio potpore EU-a za potrebe povezane s trgovinom i proizvodnim kapacitetima.

4 USKLAĐENI I UČINKOVITI DALJNJI KORACI

S obzirom na promjenjivi gospodarski i politički kontekst, vrijeme je za reviziju EU-ove pomoći za trgovinu. Pritom se mora težiti pružanju potpore partnerskim zemljama u njihovim naporima za postizanje napretka u ostvarenju ciljeva održivog razvoja i za postizanje održivog prosperiteta povećanjem trgovine i ulaganja. U usporedbi sa sadašnjim praksama, to zahtijeva sljedeće temeljne promjene:

- i. smanjenje postojeće fragmentiranosti i povećanje učinka poluge pomoći za trgovinu bolje informiranom i koordiniranom provedbom;
- ii. povećanje učinka EU-ove pomoći za trgovinu osiguranjem potpune usklađenosti i najboljim mogućim iskorištavanjem instrumenata u okviru vanjskih politika EU-a, posebno novog EIP-a, trgovinskih sporazuma i trgovinskih programa;
- iii. veća usredotočenost na socijalnu i ekološku dimenziju održivosti uz uključivi gospodarski rast;
- iv. bolje razlikovanje među zemljama s posebnim naglaskom na najmanje razvijene zemlje i nestabilne situacije;
- v. bolje praćenje i izvješćivanje.

---

¹⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf.

¹⁷ COM(2012) 22 final „Trgovina, rast i razvoj – prilagodavanje trgovinske i ulagačke politike državama koje najviše trebaju pomoć”.

¹⁸ Europsko izvješće o razvoju (2015.): Kombiniranje financiranja i politika za provedbu razvojnog programa za razdoblje nakon 2015. kojim bi se uvele korjenite promjene (ODI, ECDPM, GDI/DIE, Sveučilište u Ateni i *Southern Voice Network*).

4.1 Smanjenje fragmentiranosti, povećanje učinka poluge

Trenutačno se trošenje sredstava iz EU-ove pomoći za trgovinu odvija na previše decentraliziran i fragmentiran način. Na primjer, 2015. je 13,6 milijardi EUR EU-ove pomoći za trgovinu činilo trećinu ukupne službene razvojne pomoći EU-a koja je dodijeljena donošenjem približno 3 000 odluka o financiranju koje su obuhvatile gotovo 90 oznaka namjene Odbora OECD-a za razvojnu pomoć, zbog čega je bilo zahtjevno osigurati optimalnu usklađenost i učinkovitost¹⁹.

Stoga je važno **bolje kombinirati široku lepezu instrumenata za financiranje razvoja** (bilateralni, regionalni, tematski itd.) i modaliteta pomoći (tehnička pomoć, bespovratna sredstva, proračunska potpora, *twinning*, kombiniranje itd.) na razini EU-a i na razini država članica. To bi se trebalo nadopuniti aktivnostima davanja zajmova međunarodnih i europskih razvojnih financijskih institucija u zemljama u razvoju kako bi se osigurali integriraniji i sveobuhvatniji odgovori na potrebe partnerskih zemalja povezane s trgovinom i proizvodnim kapacitetima.

Ako EU želi biti uspješan u pružanju znatnog doprinosa ostvarenju ciljeva održivog razvoja, mora se više usredotočiti na poticanje privatnih ulaganja. U okviru Plana za vanjska ulaganja (EIP) za Afriku i europsko susjedstvo primjenjivat će se integrirani pristup. Uvest će se inovativni mehanizmi za podjelu rizika s novim Europskim fondom za održivi razvoj, uključujući jamstvo za mobilizaciju kapitala, u kombinaciji s tehničkom pomoći i reformama za poboljšanje ulagačke klime.

U skladu s razvojnim strategijama partnerskih zemalja i regija te u okviru njih **proaktivno će se tražiti sinergije s trgovinskim sporazumima i programima EU-a**. Oni su postali važan pokretač odnosa EU-a sa zemljama u razvoju²⁰ jer nude mogućnosti pristupa tržištu koje lokalna mala i srednja poduzeća žele iskoristiti. Nadalje, pružaju poticaje za reforme na kojima se može temeljiti razvojna suradnja, čime će se u okviru EU-ove pomoći za trgovinu promicati pozitivna dinamika provedbe sporazumâ od samog početka te tako pridonijeti njihovoj uspješnosti. EU-ove pomoć za trgovinu upotrijebit će se i za poboljšanje razvojnog potencijala drugih politika EU-a.

Mjere:

- jačanje funkcionalnih poveznica među svim instrumentima i alatima za razvojnu suradnju EU-a, uključujući programe zemalja i regionalne programe te aktivnosti europskih razvojnih financijskih institucija, kako na razini EU-a tako i na razini država članica,

¹⁹ Od 2012. do 2017. više od 250 projekata bilo je usmjereno na reforme gospodarskog upravljanja i ulagačke klime u subsaharskoj Africi. U budućnosti će se usklađenost osigurati, među ostalim, integriranim pristupom u okviru EIP-a.

²⁰ Zemlje u razvoju koje ispunjuju uvjete za razvojnu suradnju s EU-om potpisnice su trgovinskih sporazuma s EU-om ili korisnice općeg sustava povlastica EU-a.

- snažno povezati potporu iz proračuna EU-a²¹ s reformama ulagačke klime pri mobilizaciji privatnog kapitala u zemljama u razvoju kroz inovativne mehanizme za podjelu rizika²².
- upotrijebiti institucionalne mehanizme praćenja uspostavljene na temelju sporazumâ EU-a o slobodnoj trgovini kao dodatno sredstvo za utvrđivanje relevantnih aktivnosti u okviru pomoći za trgovinu²³.
- Uključiti u planove provedbe sporazumâ EU-a o slobodnoj trgovini ciljane mjere kojima se partnerskim zemljama u razvoju pomaže da bolje iskoriste mogućnosti koje nude trgovinski sporazumi EU-a.
- Redovito ocjenjivati stopu iskorištavanja povlastica od strane partnera s kojima su potpisani trgovinski sporazumi i zemalja korisnica općeg sustava povlastica te analizirati ograničavajuće čimbenike iz perspektive domaće ponude²⁴ i trgovinskog režima EU-a²⁵. Usmjeriti EU-ove pomoć za trgovinu prema boljem uklanjanju takvih ograničenja i, prema potrebi, ocijeniti potrebu da ih se uzme u obzir pri razvoju trgovinskih mjera.

4.2 Povećanje važnosti

Učinkovitije usmjeravanje EU-ove pomoći za trgovinu zahtijeva sustavnu upotrebu raspoloživih dijagnostičkih alata u području trgovine i ulaganja. Pristupom koji se **temelji na dokazima** omogućit će se pravilno razumijevanje lanaca vrijednosti i tržišta koja su niža u lancu kako bi se s vladama partnerskih zemalja mogao voditi informiraniji dijalog o politikama, što će dovesti do boljeg planiranja i učinka projekata.

Uspostavit će se mehanizmi stvarnog **sudjelovanja dionika**, pri čemu je potreban strukturirani dijalog s **privatnim sektorom** radi utvrđivanja reformi u poslovnom i trgovinskom okruženju kojima se olakšavaju ulaganja i stvaranje radnih mjesta. **Civilno društvo i socijalni partneri** imaju ključnu ulogu u podržavanju prioriteta kao što su stvaranje radnih mjesta za mlade, ekonomsko osnaživanje žena, dostojanstven rad i standardi zaštite okoliša. **Akteri u području istraživanja i inovacija** ključni su za promicanje ulaganja i stvaranje radnih mjesta. Unutar svoje nadležnosti, **lokalna tijela** isto tako imaju snažan

²¹ Proračunskom potporom zemljama u razvoju pomaže se u naporima koje ulažu u mobilizaciju domaćih resursa, povećava transparentnost i odgovornost, poboljšavaju politike javnih ulaganja i njihova provedba te ulagačka klima i poslovno okruženje.

²² Temelj ove mjere bit će novi EIP za Afriku i zemlje europskog susjedstva. Kombinirano financiranje i provedba odgovarajućih političkih i regulatornih reformi (treći stup o ulagačkoj klimi) osiguravaju integrirani pristup koji vrijedi i za ostale zemlje u razvoju.

²³ Sporazumima EU-a o slobodnoj trgovini uspostavljaju se pododbori u okviru kojih oba potpisnika raspravljaju o napretku provedbe u područjima kao što su tehničke prepreke trgovini, trgovina i održivi razvoj, sanitarna i fitosanitarna pitanja, pitanja carina i olakšavanja trgovine. Informacije koje generiraju ti pododbori mogu pridonijeti utvrđivanju potreba na koje se može odgovoriti u okviru pomoći za trgovinu.

²⁴ Infrastruktura, politike, proizvodni kapaciteti, usklađenost sa standardima itd.

²⁵ Carine, pravila o podrijetlu, kvote, sanitarna i fitosanitarna pitanja itd.

utjecaj na stvaranje povoljnog okruženja za poslovanje i dostojanstven rad te na učinkovitost i upravljanje lokalnim agencijama odgovornima za provedbu propisa.

Osim smjernica dobivenih primjenom pristupa temeljenog na dokazima i sudjelovanju dionika, u određenim je područjima potrebno razmotriti šire trendove i pitanja.

Lanci vrijednosti pokretač su koji zemljama u razvoju omogućuje bolju integraciju u regionalnu i globalnu trgovinu. EU-ova pomoć za trgovinu više će se strateški usmjeriti na pomaganje partnerskim zemljama da razviju lance vrijednosti i da napreduju u njima²⁶.

Kvalitetna infrastruktura važno je područje EU-ove pomoći za trgovinu za uklanjanje ograničenja na strani ponude i nekarinskih prepreka. Obuhvaća regulatorne i operativne aspekte normizacije, akreditacije, ocjenjivanja sukladnosti i nadzora tržišta. Izgradnja kapaciteta regulatora i nadležnih tijela, sustava sigurnosti hrane i laboratorijske opreme kao i pružanje tehničke pomoći proizvođačima te MSP-ovima u poštovanju **tehničkih propisa**, privatnih normi, mjera za sigurnost hrane te **sanitarnih i fitosanitarnih** mjera učinkovit su pokretač trgovine i ulaganja ako im se pristupi na način koji se temelji na tržišnim zahtjevima.

Digitalizacija je čimbenik koji omogućuje pristup vanjskim tržištima te integraciju u globalne lance vrijednosti. Digitalne inovacije već su dokazale svoj potencijal u pružanju rješenja za lokalne probleme, smanjenju troškova trgovine i stvaranju novih poslovnih prilika²⁷. Tehnološki trendovi pomažu inovativnim MSP-ovima pri ulasku na tržište. U okviru EU-ove pomoći za trgovinupoticat će se ulaganja u digitalne tehnologije i usluge, informatizaciju, e-upravu i logistiku e-trgovine, kao i pružanje tehničke pomoći vladama u utvrđivanju politika i okvira pogodnih za prekograničnu e-trgovinu.

Olakšavanje trgovine dodatno je dobilo na važnosti stupanjem na snagu Sporazuma o olakšavanju trgovine, najvažnijeg multilateralnog trgovinskog sporazuma od osnivanja Svjetske trgovinske organizacije (WTO) 1995. EU i njegove države članice obvezali su se mobilizirati 400 milijuna EUR pomoći za olakšavanje trgovine u razdoblju od pet godina nakon njegova stupanja na snagu, uključujući projekte za poboljšanje carinskih sustava zemalja u razvoju. U okviru EU-ove pomoći za trgovinu prvenstvo će se dati odredbama Sporazuma o olakšavanju trgovine svrstanih u kategoriju „C”²⁸.

Općenito, u okviru EU-ove pomoći za trgovinu zadržat će se fleksibilnost kako bi se mogle obuhvatiti implikacije koje za razvojnu suradnju imaju teme WTO-a povezane s tekućim pregovorima i postojećim obvezama, uključujući oslobođenja za usluge najmanje razvijenih zemalja, te nove teme kako se one pojavljuju.

---

²⁶ Dobrom upotrebom pomoći za trgovinu u tom sektoru od 2008. Côte d'Ivoire i Gana odmaknule su se od izvoza sirovog kaka u znu na izvoz lokalno prerađenih proizvoda od kaka. Izvoz čokolade, kakaova maslaca, kakaove paste i kakaova praha u EU u manje od osam godina povećao se 2,5 puta u Côte d'Ivoire te 4,5 puta u Gani.

²⁷ Komisijin SWD(2017) 157 „Digital4Development: uključivanje digitalnih tehnologija i usluga u razvojnu politiku EU-a”.

²⁸ Obavijesti o obvezama iz kategorije C sadržavaju odredbe koje je zemlja u razvoju ili najmanje razvijena zemlja odredila za provedbu na dan nakon prijelaznog razdoblja i za koje je potrebno stjecanje sposobnosti za provedbu pružanjem pomoći za jačanje sposobnosti (izvor: WTO).

Mjere:

- utvrditi i poduprijeti lance vrijednosti s potencijalom za dodanu vrijednost²⁹ tako da delegacije EU-a i agencije država članica u tom području sustavnije primjenjuju dijagnostičke alate u području trgovine i ulaganja te alate za istraživanje tržišta u cilju usmjeravanja političkog dijaloga EU-a i provedbe EU-ove pomoći za trgovinu,
- ostvariti istinski dijalog i suradnju s privatnim sektorom radi utvrđivanja ograničenja u pogledu ulagačke klime i prioriteta povezanih s njima³⁰.
- upotrijebiti podatke iz sustava nadzora u EU-u koji ocjenjuju usklađenost izvoza iz trećih zemalja s normama EU-a kao vrijedan izvor informacija za uklanjanje ograničenja na strani ponude, utvrđivanje korektivnih mjera i područja za poboljšanje u kojima se može mobilizirati EU-ova pomoć za trgovinu³¹.
- ojačati suradnju s civilnim društvom i lokalnim tijelima radi informiranije provedbe EU-ove pomoći za trgovinu, uključujući s pomoću domaćih savjetodavnih skupina³² (DAG) utvrđenih u novoj generaciji sporazumâ EU-a o slobodnoj trgovini, planova EU-a za suradnju s civilnim društvom za pojedine zemlje i istovrijednih oblika suradnje s lokalnim tijelima te sporazumâ o gospodarskom partnerstvu.

4.3 Napredak u području ljudskih prava i održivog razvoja

Ravnopravnost spolova nije samo temeljno ljudsko pravo, već je i ključno za gospodarski razvoj. Gospodarstva u kojima se ženama pružaju bolje mogućnosti imaju veći potencijal za rast i konkurentnost. U okviru EU-ove pomoći za trgovinu nastavit će se ispunjavati obnovljena i proširena obveza EU-a u pogledu ravnopravnosti spolova te, posebno, **ekonomskog osnaživanja žena**³³.

Uključivost će biti u središtu EU-ove pomoći za trgovinu zbog toga što EU u području razvojne suradnje primjenjuje **pristup utemeljen na pravima**, kojim se isto tako promiču sudjelovanje, nediskriminacija, jednakost i pravičnost, transparentnost i odgovornost³⁴. To će uključivati poboljšanu analizu učinka inicijativa u području trgovine i ulaganja na ljudska prava.

²⁹ Na primjer, lanci vrijednosti kave, kakaia i pamuka, u kojima su za stvaranje dodane vrijednosti potrebna ulaganja na nižoj razini.

³⁰ Na primjer, platforma Održivog poslovanja za Afriku (SB4A) u okviru EIP-a te jačanje mreža poslovnih grupacija/gospodarskih komora iz EU-a.

³¹ Primjer je Sustav brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje (RASFF) u okviru kojeg se prijavljuju pošiljke hrane i hrane za životinje koje su odbijene na vanjskim granicama EU-a nakon što su ispitane te je utvrđen rizik za zdravlje.

³² Mehanizam za savjetovanje s civilnim društvom

³³ Na primjer, promicanjem ekonomskog osnaživanja žena kroz pristup financiranju, savjetodavnim uslugama, ženskim poslovnim mrežama i digitalnim rješenjima za društvenu i financijsku uključenost.

³⁴ SWD(2014) 152 „Paket instrumenata za pristup utemeljen na pravima kojim su obuhvaćeni svi elementi ljudskih prava u razvojnoj suradnji EU-a”

U okviru EU-ove pomoći za trgovinu uzet će se u obzir četiri stupa **Programa za dostojanstven rad** (norme i prava na radu, stvaranje radnih mjesta i razvoj poduzetništva, socijalna zaštita i socijalni dijalog)³⁵. Pomoć će se temeljiti na proširenim mogućnostima koje pružaju „nova generacija” sporazumâ EU-a o slobodnoj trgovini i Program za dostojanstven rad obvezujućim socijalnim i ekološkim odredbama sadržanima u poglavljima o **trgovini i održivom razvoju**³⁶.

Održivost okoliša isto će tako biti u središtu pomoći za trgovinu. **Financiranje u području klime te zeleno i kružno gospodarstvo** zemljama u razvoju pružaju mogućnosti za preskakanje etapa u području trgovine, rasta i zapošljavanja te će poboljšati društvenu i ekološku otpornost. EU-ova pomoć za trgovinu upotrijebit će se za potporu zemljama u razvoju pri prijelazu na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika otporno na klimatske promjene.

Održivost kao dio temeljnih strategija poduzeća, promicanje **poštene i etičke trgovine te odgovorne poslovne prakse** – među ostalim u pogledu održivih lanaca vrijednosti – u skladu s Vodećim načelima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima snažno će pridonijeti provedbi Programa do 2030³⁷.

Mjere:

- sustavna rodna analiza svakog projekta pomoći za trgovinu u svrhu promicanja ekonomskog osnaživanja žena³⁸.
- odgovarajuće povezati potporu EU-a sa socijalnim i ekološkim ciljevima, pomoći za trgovinu, poglavljima o trgovini i održivom razvoju u novoj generaciji sporazumâ EU-a o slobodnoj trgovini, Sporazumom o ekološkim proizvodima³⁹ te međunarodnim načelima i smjernicama o odgovornom poslovnom ponašanju⁴⁰.

³⁵ <http://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm>

³⁶ Te odredbe uključuju poštovanje ključnih međunarodnih normi i sporazuma u području rada i zaštite okoliša, održivu uporabu prirodnih resursa i promicanje korporativne društvene odgovornosti, odgovorno upravljanje lancima vrijednosti, programe osiguranja održivosti (npr. ekološko označivanje) te inicijative za poštenu i etičku trgovinu.

³⁷ Primjer EU-ove potpore razvoju lanaca nabave pravedne trgovine bio je EU-ov doprinos održivom razvoju putem intervencija na području pravedne trgovine u sektoru pamučne industrije u Indiji, Nepal i Šri Lanci. Uspostavljene su trgovinske veze između lokalnih MSP-ova i aktera iz EU-a na području pravedne trgovine u okviru kojih je vrijednost pravedne trgovine pamukom dosegla gotovo 2 milijuna EUR od čega je koristi imalo gotovo 1000 poljoprivrednika udruženih u 175 proizvođačkih skupina.

³⁸ SWD(2015) 182 final. Zajednički radni dokument službi: „Ravnopravnost spolova i osnaživanje žena: Promijeniti život djevojčica i žena putem vanjskih odnosa EU-a 2016.–2020.” Konkretno, ciljevi u pogledu pristupa dostojanstvenom radu za žene svih dobi te ravnopravnog pristupa financijskim uslugama, proizvodnim resursima, uključujući zemljište, trgovini i poduzetništvu.

³⁹ U tijeku su pregovori nekoliko članica WTO-a.

⁴⁰ Ta načela i smjernice uključuju Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, Trostranu deklaraciju o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku Međunarodne organizacije rada, inicijativu UN-a „Global Compact”, Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima te međunarodne standarde o odgovornim ulaganjima i odgovornom poslovnom ponašanju.

- promicati socijalnu i ekološku održivost u lancima vrijednosti integriranim pristupom uz sudjelovanje više dionika⁴¹.
- podupirati poštnu i etičku trgovinu u partnerskim zemljama, primjerice ciljanim pristupom proizvodima.

4.4 Razlikovanje među zemljama

Intervencije u okviru pomoći za trgovinu EU-a trebaju biti bolje prilagođene kontekstu različitih zemalja. To će pomoći u utvrđivanju odlučujućih čimbenika i najboljih pokretača održivog razvoja te najboljeg mogućeg redoslijeda reformi u cilju odgovarajućeg usmjeravanja potpore EU-a.

Veći udio pomoći za trgovinu EU-a bit će usmjeren u **najmanje razvijene zemlje** kako bi im se pomoglo u postizanju cilja održivog razvoja koji se odnosi na udvostručavanje njihova udjela u globalnom izvozu⁴². Povećavanje izvoza najmanje razvijenih zemalja na tržište EU-a zahtijeva povećanje pomoći i privatnih ulaganja na temelju analize ograničenja i potreba na strani ponude.⁴³

Sukobi i nestabilnost glavni su pokretači migracija. U situacijama sukoba i nestabilnosti ključno je podupiranje otpornosti, uključivog i održivog rasta te dostojanstvenih radnih mjesta, što će zahtijevati pažljivo određivanje prioriteta za intervencije. Pružanje potpore sigurnosti opskrbe hranom, osnovnim potrebama i hitnim programima za stvaranje radnih mjesta i dalje bi trebalo biti prioritet.⁴⁴ EU-ova pomoć za trgovinu pridonijet će i izgradnji otpornosti te postaviti temelje za održiv gospodarski razvoj uz istodobno jačanje infrastrukture, radno intenzivnih sektora i intervencija.

Diferenciraniji pristup EU-ove pomoći za trgovinu primijenit će se i na **naprednije zemlje u razvoju** koje su iskoristile prednosti bilateralne suradnje s EU-om od 2014.⁴⁵ Suradnja s tim zemljama usmjerit će se na područja od zajedničkog interesa, uključujući pregovore o sporazumu o slobodnoj trgovini i integraciju gospodarstava u usponu u svjetska tržišta, kao i na suradnju sa zemljama europskog susjedstva koja se temelji na zajednički utvrđenim prioritetima partnerstva.

Mjere:

⁴¹ Na primjer, u industriji odjeće, drvnoj industriji, industriji vađenja minerala i ostalim industrijama u kojima su rizici posebno visoki.

⁴² Točka 90. Akcijskog plana iz Adis Abebe te podciljevi održivog razvoja 8.a i 17.11.

⁴³ Industrijalizacija u Africi i najmanje razvijenim zemljama, Izvješće UNIDO-a Razvojnoj radnoj skupini G20, 2016.

⁴⁴ Referentni dokument br. 17. – Djelovanje u situacijama sukoba i nestabilnosti – priručnik za osoblje EU-a, prosinac 2014. <https://europa.eu/capacity4dev/public-fragility/document/operating-situations-crisis-and-fragility-eu-staff-handbook>.

⁴⁵ U okviru Instrumenta za razvojnu suradnju te zemlje i dalje imaju koristi od razvojne suradnje na regionalnoj razini.

- povećati udio pomoći za trgovinu EU-a i država članica usmjerene u najmanje razvijene zemlje koja bi trebala postupno doseći jednu četvrtinu⁴⁶ ukupne EU-ove pomoći za trgovinu do 2030.,
- u situacijama nestabilnosti i sukoba, pažljivo utvrditi redoslijed i prioritete za intervencije kojima se stabilizira situacija i ostvaruje brzi napredak, uzimajući u obzir nestabilnost i načelo „ne nanesi štetu”⁴⁷.
- proširiti suradnju s naprednijim zemljama u razvoju, među ostalim u okviru suradnje jug-jug i trostrane suradnje te u područjima od zajedničkog interesa (npr. regionalna integracija, regionalni lanci vrijednosti, olakšavanje trgovine i razmjena najbolje prakse).

4.5 Sveobuhvatnije praćenje i izvješćivanje

Poboljšat će se postojeća sredstva analize i predstavljanja učinka intervencija u okviru pomoći za trgovinu, dok će pristup izvješćivanju biti kvalitativniji i usmjereniji na rezultate uz manju vremensku razliku između obveza iz pomoći za trgovinu i izvješćivanja o poduzetim mjerama. Konkretno, povezivanjem pokazatelja uspješnosti EU-ove pomoći za trgovinu s onima u okviru povezanih instrumenata, kao što su EIP ili trgovinski sporazumi, dobit će se bolji uvid u njezin ukupni učinak.

Informacijski sustavi i alati⁴⁸ moderniziraju se kako bi se omogućilo bolje prikupljanje, analiza i širenje stečenih iskustava u skladu s Okvirom EU-a za rezultate međunarodne suradnje i razvoja⁴⁹. Time će se povećati i jednostavnost te učinkovitost raščlambi relevantnih nedavnih aktivnosti po pojedinim zemljama i područjima trgovine koje mogu poslužiti kao izvor informacija i podržati politički dijalog te nove intervencije u okviru pomoći za trgovinu.

EU će nastaviti podupirati procese usmjerene na uvažavanje sve veće uloge drugih tokova financiranja osim službene razvojne pomoći kako bi se osigurao širi doprinos EU-a trgovini, ulaganjima i proizvodnim kapacitetima partnerskih zemalja koji je potaknula njegova službena razvojna pomoć.

⁴⁶ Osnovno stanje: prosječno 18% od 2010. do 2015. Izvor: Izvješće o praćenju EU-ove pomoći za trgovinu za 2017.

⁴⁷ Ne ugrožavati zaštitu, ne povećavati postojeće nejednakosti te voditi računa o namjernim i o nenamjernim posljedicama intervencija u okviru pomoći za trgovinu.

⁴⁸ Očekuje se da će postupno uvođenje novog operativnog sustava Komisije početi 2018.

⁴⁹ SWD(2015) 80 final.